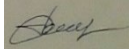

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра історії та археології

Затверджено на засіданні кафедри історії та археології
завідувач кафедри С.І. Пачев
протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Назва освітнього компонента <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	АНАЛІТИЧНА АРХЕОЛОГІЯ <i>Обов'язковий</i>
Рівень вищої освіти	доктор Phd
Назва спеціальності	032 Історія та археологія
Назва освітньої програми	Історія та археологія
Рік викладання Семестр	2024-2025/ 2 курс
Викладач	Ситник Олександр Миколайович, професор, доктор історичних наук, професор кафедри історії та археології
Посилання на профайл викладача	https://fsusgum.mdpu.org.ua/kafedra-istoriyi-ta-arheologoiyi/sklad-kafedry-istoriyi-ta-arheologiyi/sytynyk-oleksander-mykolajovych/ https://www.webofscience.com/wos/op/publications/summary
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	+380972139300 Sytnyk_Oleksander@msspu.edu.ua Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber,
Сторінка освітнього компоненту на сайті ЦОДТ	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=2594

АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Аналітична археологія» забезпечує вдосконалення здобувачами III освітнього рівня доктор Phd в галузі історії, спеціальності 032 «Історія та археологія» знань, отриманих компетенцій при вивченні на другому магістрському рівні вищої освіти, зокрема дисципліни «Основи аналітичної археології». Важливою складовою цього інноваційного навчального курсу полягає в тому, щоб майбутні доктори філософії (PhD) належним чином засвоїли основні етапи становлення й розвитку археологічної науки; вміли орієнтуватися в проблемах давньої української історії й археології; аналізувати археологічні культури, комплекси й археологічні джерела; могли узагальнювати вітчизняні та зарубіжні археологічні дослідження й вдосконалювати методологію та методику археологічних досліджень з врахуванням кращих зразків світової практики щодо оволодіння необхідними для фахівця-викладача знаннями відповідно специфіки та особливостей в області теоретичної археології й розуміння історичних явищ і процесів на ґрунті прадавньої історії.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета викладання навчальної дисципліни полягає в тому, щоб засвоїти необхідні компетенції курсу «Аналітична археологія» та опанувати знаннями щодо: розвитку української та зарубіжної археології, аналізу археологічних культур, комплексів й археологічних джерел, з відповідним вдосконаленням методології та методики археологічних досліджень.

Основні завдання курсу полягають у тому, щоб сформувані в здобувачів III освітнього рівня доктор Phd в галузі історії, спеціальності 032 «Історія та археологія», цілісне уявлення про витоки й шляхи формування теоретичних знань в галузі археології та сутності феномену української археології як детермінанти суспільної свідомості; а також – вдосконалювати навички володіння методологією та методикою археологічних досліджень з врахуванням світового досвіду тощо.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі історії, археології та інших історичних дисциплін; володіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження у сфері своєї професійно-наукової діяльності, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1.** Володіння системним науковим світоглядом, вміння застосовувати відповідні навички у своїй професійній діяльності;
- ЗК 3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 4.** Здатність створювати та розвивати нові наукові ідеї, використовувати їх у своїй наукових дослідженнях;
- ЗК 6** Здатність використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях в усній та письмовій формі;
- ЗК 8.** Здатність працювати та орієнтуватися у сучасному міжнародному науковому просторі.

1. Фахові компетентності:

- ФК 1.** Знання та розуміння основних історичних подій і процесів вітчизняної та світової історії;
- ФК 3.** Знання роботи з різноманітними історичними та археологічними джерелами;
- ФК 5.** Здатність професійного аналізу історичних та археологічних джерел;
- ФК 6.** Здатність застосовувати на практиці принципи комплексного дослідження в історії, археології та в інших допоміжних історичних дисциплінах.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 4.** Знання всього комплексу наукової термінології за фахом своєї історичної освіти;
- ПРН 5.** Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю;
- ПРН 8.** Здатність володіння навичками вибору методів і засобів вирішення завдань наукового дослідження;
- ПРН 10.** Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своїй науковій та педагогічній діяльності;
- ПРН 11.** Вміння здійснювати аналітичний підхід до дослідження різних галузей історичної науки та археології;
- ПРН 14.** Професійні навички до написання наукових робіт, статей і тез, щодо участі у вітчизняних і міжнародних конференціях за своїм фахом;
- ПРН 15.** Професійна участь за своїм фахом у виконанні науково-дослідних програмах, грантах, проектах тощо.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Здатність розв'язувати проблеми
2. Винахідливість
3. Критичне мислення
4. Комунікативні навички

5. Самоаналіз і саморефлексія
6. Уміння формувати власну думку та приймати рішення
7. Презентаційні навички (самопрезентація, уміння вести переговори).

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

8. Якісна освіта
9. Мир та справедливість
10. Партнерство заради сталого розвитку

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин Денна форма	20	20	80	120 / 4 кр.
Кількість годин Заочна форма	20	20	80	120 / 4 кр.

Підсумковий контроль – екзамен

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

У ході навчальних занять заохочується: активне залучення здобувачів до процесу розгляду, обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань; формування творчого простору задля вдосконалення практичних навичок і вмінь роботи з історичними та історіографічними джерелами й розвитку світоглядної свідомості історичного мислення. При цьому, пріоритетним є дотримання студентоцентрованого підходу та врахування, при оцінюванні, пізнавальної активності й креативності здобувачів.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу необхідним є дотримання принципів академічної доброчесності. Виконання робіт здобувачами має бути оригінальним, з власними елементами дослідницького мислення. Відсутність посилань на використані джерела, компіляція, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності.

Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс Центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем	Кількість годин, денна форма				Кількість годин, заочна форма				Рекомен- дована літератур а
	л	пр	ср	всього	л	пр	ср	всього	
Тема 1. Предмет, мета й завдання аналітичної археології	2	2	16	20	2	2	16	20	1-9
Тема 2. Методологія археології. Методи археологічного дослідження	4	4	12	20	4	4	12	20	
Тема 3. Геоморфологічні чинники в археології	4	4	12	20	4	4	12	20	
Тема 4. Археологічна типологія та класифікація. Систематизація археологічних артефактів	4	4	12	20	4	4	12	20	
Тема 5. Теоретичне осмислення археологічних культур і їх детермінантів	4	4	12	20	4	4	12	20	
Тема 6. Сучасні технології в археології. Прогнозуюче моделювання в археологічних дослідженнях. Моделі в археології	2	2	16	20	2	2	16	20	
Всього	20	20	80	120	20	20	80	120	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Предмет, мета й завдання аналітичної археології

Методологія, джерела та історіографія навчального курсу «Аналітична археологія». Мета та завдання курсу. Поняття й термінологія курсу «Аналітична археологія». «Нова археологія» Д. Кларка. Дескриптивна археологія (описова археологія). Теоретична археологія (французька школа). Соціальна археологія (школа К. Ренфрю). Інтерпретаційні розробки соціокультурного характеру археологів США.

Тема 2. Методологія археології. Методи археологічного дослідження

Основні принципи та засади методології аналітичної археології. Методи археологічного дослідження. Різновиди археологічних джерел. Допоміжні археологічні дисципліни, їх класифікація та характеристика. Основні методи теоретичної археології.

Тема 3. Геоморфологічні чинники в археології

Вплив геоморфології на археологічні артефакти. Геоморфологія та культурний шар в археології. Геоархеологія. Геофізичні методи досліджень історико-культурної спадщини. Значення геоморфологічних чинників в археологічних дослідженнях.

Тема 4. Археологічна типологія та класифікація. Систематизація археологічних артефактів

Концепт археологічної типології. Археологічна класифікація. Систематизація археологічних артефактів. Проблеми періодизації археологічних пам'яток України. Види археологічних пам'яток. Способи виявлення археологічних пам'яток. Типи археологічних пам'яток. Поняття про культурний шар.

Тема 5. Теоретичне осмислення археологічних культур і їх детермінантів

Специфіка й особливості археологічних культур. Різновиди археологічних культур. Основні етапи археологічного пошуку. Матеріальна культура, її різновиди та характеристика. Переосмислення значення археологічної культури. Основні детермінанти археологічних культур. Формування «Концептуальної археології» регіональних досліджень. Основні археологічні культури на території України. Археологічна культура епохи мустьє. Пам'ятки стародавньої культури та мистецтва на території України. Особливості скіфо-сарматських культур.

Тема 6. Сучасні технології в археології. Прогнозуюче моделювання в археологічних дослідженнях. Моделі в археології

Сучасні технології в археології. Історичні реконструкції в контексті археології. Значення цифрових технологій в археологічних дослідженнях. Документування об'єктів історико-культурної спадщини. Моделювання в археологічних дослідженнях. Моделі в археології.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Написання есе 1 «Різновиди археологічних джерел»
2	Написання есе 2 «Види археологічних пам'яток»
3	Написання есе 3 «Різновиди археологічних культур»

Детальний опис завдань до самостійної роботи представлений на сайті ЦОДТ

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методологія, джерела та історіографія навчального курсу «Аналітична археологія». Мета та завдання курсу. Поняття й термінологія курсу «Аналітична археологія». «Нова археологія» Д. Кларка. Дескриптивна археологія (описова археологія). Теоретична археологія (французька школа). Соціальна археологія (школа К. Ренфрю). Інтерпретаційні розробки соціокультурного характеру археологів США.

Основні принципи та засади методології аналітичної археології. Методи археологічного дослідження. Різновиди археологічних джерел. Допоміжні археологічні дисципліни, їх класифікація та характеристика. Основні методи теоретичної археології.

Вплив геоморфології на археологічні артефакти. Геоморфологія та культурний шар в археології. Геоархеологія. Геофізичні методи досліджень історико-культурної спадщини. Значення геоморфологічних чинників в археологічних дослідженнях.

Концепт археологічної типології. Археологічна класифікація. Систематизація археологічних артефактів. Проблеми періодизації археологічних пам'яток України. Види археологічних пам'яток. Способи виявлення археологічних пам'яток. Типи археологічних пам'яток. Поняття про культурний шар.

Специфіка й особливості археологічних культур. Різновиди археологічних культур. Основні етапи археологічного пошуку. Матеріальна культура, її різновиди та характеристика. Переосмислення значення археологічної культури. Основні детермінанти археологічних культур. Формування «Концептуальної археології» регіональних досліджень. Основні археологічні культури на території України. Археологічна культура епохи мустьє. Пам'ятки стародавньої культури та мистецтва на території України. Особливості скіфо-сарматських культур.

Сучасні технології в археології. Історичні реконструкції в контексті археології. Значення цифрових технологій в археологічних дослідженнях. Документування об'єктів історико-культурної спадщини. Моделювання в археологічних дослідженнях. Моделі в археології.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми й засоби оцінювання
РН 4. Знання всього комплексу наукової термінології за фахом своєї історичної освіти.	Пояснення, семінар з проблемним викладом, аналіз джерел, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів.	Поточний контроль: практичний контроль (виконання практико-орієнтованих завдань, аналіз відео). Підсумковий контроль: екзамен (письмова робота).
РН 5. Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю.	Лекція з проблемним викладом. Пояснення, аналітичний метод, метод компаративістики, аналітичний метод, синтетичний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, самостійна робота студентів тощо.	Поточний контроль: практичний контроль (виконання практико-орієнтованих завдань, аналіз відео). Підсумковий контроль: екзамен (письмова робота).
РН 8. Здатність володіння навичками вибору методів і засобів вирішення завдань наукового дослідження.	Пояснення, практична робота, спостереження і аналіз випадків, навчальні дискусії, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод.	Поточний контроль: практичний контроль (виконання практико-орієнтованих завдань, аналіз методологічної бази). Підсумковий контроль: екзамен (письмова робота).
РН 10. Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своїй науковій та педагогічній діяльності.	Пояснення, семінар з проблемним викладом, аналіз джерел, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів.	Поточний контроль: практичний контроль (виконання практико-орієнтованих завдань, аналіз джерел). Підсумковий контроль: екзамен (письмова робота).
РН 11. Вміння здійснювати аналітичний підхід до	Пояснення, практична робота, спостереження і аналіз випадків, навчальні дискусії,	Поточний контроль: практичний контроль (виконання практико-

дослідження різних галузей історичної науки та археології	аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод.	орієнтованих завдань, аналіз методологічної бази). Підсумковий контроль: залік (письмова робота).
РН 14. Професійні навички до написання наукових робіт, статей і тез, щодо участі у вітчизняних і міжнародних конференціях за своїм фахом.	Пояснення, практична робота, спостереження і аналіз випадків, навчальні дискусії, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод.	Поточний контроль: практичний контроль (виконання практико-орієнтованих завдань, аналіз методологічної бази). Підсумковий контроль: залік (письмова робота).
РН 15. Професійна участь за своїм фахом у виконанні науково-дослідних програмах, грантах, проектах тощо.	Пояснення, семінар з проблемним викладом, аналіз джерел, створення ситуації зацікавленості, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота здобувачів.	Поточний контроль: практичний контроль (виконання практико-орієнтованих завдань, аналіз джерел). Підсумковий контроль: екзамен (письмова робота).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, заліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну

роботу та підсумковий контроль знань.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою: $ЗБ=(ЗБ\text{ ОК}+КР)/2$, де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ=(ЗБ\text{ ОК}+НП)/2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ=(ЗБ\text{ ОК}+КР+НП)/3$, де ЗБ = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента		
В ид и на вч ал ьн ої ді ял ьн ос ті зд об ув ач а,	Змістовна тема 1. Т1.-Т6.	
	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):	
	Підбір і розробка різних видів завдань на розвиток навичок та умінь з кожного виду діяльності та проведення їх на практичному занятті.	10
	Підготовка презентації.	10
	Моделювання й розробка структурно-логічних схем.	10
	Самостійна робота здобувача (максимальний сумарний бал – 30):	
	Основні методи теоретичної археології	10
	Основні етапи археологічного пошуку	10

як і пі дл яг а ю ть оц ін ю ва нн ю	Документування об'єктів історико-культурної спадщини	10
Підсумковий контроль: екзамен (максимальний бал – 40)		
Загальний бал (максимальний бал – 100)		

ОЦІНЮВАННЯ ВИДІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вид діяльності	Критерії оцінювання
Підбір і розробка різних видів завдань на розвиток навичок та умінь з кожного виду діяльності та проведення їх на практичному занятті.	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – завдання виконанні відмінно, відповідають сучасним методичним вимогам і мають чітку мету для кожного виду діяльності; використання інтерактивних та інноваційних завдань сприяє належному аналізу розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел, з відповідним вдосконаленням методології та методики археологічних досліджень.</p> <p>8-9 балів – завдання виконанні добре, відповідають методичним вимогам, але не всі завдання інтерактивні або диференційовані; завдання ефективні для розвитку навичок, але вимагають певної корекції.</p> <p>7-5 балів – завдання виконанні задовільно, на посередньому рівні, без врахування усіх необхідних елементів.</p>

	<p>4-1 бал – виконано недостатньо завдань, котрі не відповідають поставленим цілям, або ж не розкривають всі види діяльності; відсутність інтерактивності або інноваційних підходів, не вміння провести їх на практичному занятті.</p> <p>0 балів – відсутність виконаних завдань, або ж вони не відповідають встановленим вимогам.</p>
<p>Підготовка презентації.</p>	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – у поданій презентації завдання відбито глибоке розуміння та усвідомлення навчального матеріалу; використано новаторські, творчі ідеї та методичні підходи щодо розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел, з відповідним вдосконаленням методології та методики археологічних досліджень.</p> <p>8-9 балів – подана презентація показує добре усвідомлення теми, але можуть бути деякі неточності або упущення; присутні креативні елементи, проте їхня новизна не так виразно демонструє знання розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел, з відповідним вдосконаленням методології та методики археологічних досліджень.</p> <p>7-5 балів – подана презентація завдання демонструє деяке розуміння теми, але має серйозні прогалини, знання розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел, з відповідним вдосконаленням методології та методики археологічних досліджень висвітлені слабо.</p> <p>4-1 бал – подана презентація завдання не відповідає основним вимогам і стандартам; відсутні будь-які елементи креативності; матеріал подається стандартно; інформація викладена не зрозуміло.</p> <p>0 балів – презентацію процесу розвитку української та зарубіжної не надано, або ж вона не містить жодної змістовної інформації.</p>
<p>Моделювання й розробка структурно-логічних схем.</p>	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – завдання виконано відмінно; відслідковується повнота та розуміння навчального матеріалу; моделювання розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел здійснено належним чином. Здобувач демонструє навички ефективної й аргументованої розробки структурно-логічних схем.</p> <p>8-9 балів – завдання виконані добре, але не в повній мірі. У ході виконання завдання</p>

	<p>допускалися певні помилки. Моделювання розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел здійснено не в повному обсязі. Здобувач демонструє певним чином обґрунтовані розробки структурно-логічних схем.</p> <p>7-5 балів – завдання виконані задовільно, без належного розуміння й креативного підходу. У ході моделювання розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел допускалися помилки. Здобувач демонструє деякі розробки структурно-логічних схем.</p> <p>4-1 бал – завдання виконані неповно, на низькому рівні з помилками, очевидне поверхове розуміння моделювання розвитку української та зарубіжної археології, комплексів й археологічних джерел. Здобувач демонструє незначні розробки структурно-логічних схем.</p> <p>0 балів – завдання не виконано або наданий матеріал не відповідає вимогам.</p>
Різновиди археологічних джерел	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – завдання виконано на відмінно; всебічно продемонстровано знання різновидів археологічних джерел.</p> <p>8-9 балів – завдання виконано добре; певним чином продемонстровано знання різновидів археологічних джерел.</p> <p>7-5 балів – завдання виконано задовільно; знання різновидів археологічних джерел продемонстровано не повною мірою.</p> <p>4-1 бал – завдання виконано недостатньо; розуміння різновидів археологічних джерел виявлено слабо.</p> <p>0 балів – відсутність виконаних завдань, або ж вони не відповідають встановленим вимогам.</p>
Види археологічних пам'яток	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – завдання виконано відмінно, відповідає сучасній методології; використання новітніх підходів сприяє належному аналізу основних видів археологічних пам'яток.</p> <p>8-9 балів – завдання виконано добре, загалом відповідає сучасній методології, але не всі чинники процесу археологічного пошуку обґрунтовано належним чином.</p> <p>7-5 балів – завдання виконано задовільно, на посередньому рівні, без врахування усіх необхідних чинників процесу археологічного пошуку.</p>

	<p>4-1 бал – завдання виконано недостатньо; характер археологічного пошуку висвітлено слабо.</p> <p>0 балів – відсутність виконаних завдань, або ж вони не відповідають встановленим вимогам.</p>
Різновиди археологічних культур	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – завдання виконано відмінно; характеристику різновидів археологічних культур здійснено належним чином.</p> <p>8-9 балів – завдання виконано добре, але не в повній мірі; характеристику різновидів археологічних культур здійснено не в повному обсязі.</p> <p>7-5 балів – завдання виконано задовільно, без належного розуміння й креативного підходу. У ході характеристики різновидів археологічних культур допускалися певні помилки.</p> <p>4-1 бал – завдання виконано неповно, з упуцненнями й помилками; характеристику різновидів археологічних культур здійснено поверхово.</p> <p>0 балів – завдання не виконано або наданий матеріал не відповідає вимогам.</p>

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є усний **екзамен**, на його складання надається 40 балів. Екзамен включає 3 теоретичні питання (максимально по 10 балів за кожне), та 10 балів – за підготовку презентації.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – 3	відмінно	9-10	36-40

предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.			
Значний рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях	Не	0-1	1-20

на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	зараховано (з обов'язков им повторним вивченням освітнього компонент а)		
---	---	--	--

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	добре	
64-73	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна:

1. Археологія України: Курс лекцій: навч. посібн. / Л. Л. Залізняка, О. П. Моця, В. М. Зубар та ін.; за ред. Л. Л. Залізняка. К.: Либідь, 2005. 504 с.
2. Болтрик Ю. В. Герр. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. К.: Наук. думка, 2004. Т. 2: Г–Д. 518 с.
3. Закон України «Про охорону археологічної спадщини». Відомості Верховної Ради України. 2004. № 26. Ст. 361.
4. Залізняка Л. Моя археологія. Біографічні спогади та суб'єктивні враження про українську археологію. Київ: Темпора, 2020. 352 с.
5. Залізняка Л. Л. Стародавня історія України. К.: Темпора, 2012. 542 с.
6. Залізняка Л. Моя археологія. Біографічні спогади та суб'єктивні враження про українську археологію. Київ: Темпора, 2020. 352 с.
7. Клейн Л. С. О сущности и границах «Аналитической археологии» // Новейшее открытие советских археологов: Тезисы докладов конференции. Киев, 1975. Ч. III. С. 19–22.
8. Clarke D. L. Analytical archaeology. London: Routledge, 2014. 550 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315748481>
9. Klein Leo. Neither archaeology nor theory: a critique of Johnson // Antiquity. 2006. № 80. P. 435-443.

Додаткова:

10. Бунятян К. П., Мурзін В. Ю., Симоненко О. В. На світанку історії; Україна крізь віки: в 15 т. / ред. В. А. Смолій; НАН України, Ін-т археол. Т. 1. К.: Альтернативи, 1998. 335 с.
11. Казакевич Г.М. Кельти на землях України: археологічна, мовна та культурна спадщина. К., 2010.
12. Кульбака В., Качур В. Індоевропейські племена України епохи палеометалу. Маріуполь: Рената, 2000. 80 с.
13. Мозолевський Б. Етнічна географія Скіфії. Київ: Корвін Пресс, 2005. 102 с.
- 14.
15. Клейн Л. С. Феномен советской археологии. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/5-900461-03-3/5-900461-03-3.pdf>

16. Пазинич В. Г. Приклади комплексної інтерпретації геолого-геоморфологічних та археологічних матеріалів для реконструкції палеогідрологічних і палеокліматичних умов деяких ділянок басейну середнього Дніпра в післяюрмський період // Наукові праці Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту: Зб. наук. пр. 2008. Вип. 257. С. 235–249.
17. Палеонтологія, палеоекологія, еволюційна теорія, стратиграфія: Словник-довідник / За ред. В.П.Макридіна та І.С. Барскова. Харків, 1995. 288 с.
18. Петраускас О. В. Деякі аспекти методики польових досліджень могильників черняхівської культури // Археологія. 1996. № 2.
19. Ситник О. М. Аналітична археологія: витоки та завдання. Вісник НІАЗ «Кам'яна Могила». Вип. 3. Запоріжжя: Дике Поле, 2018. С. 179–183.
20. Ситник О. М. Вивчення об'єктів археологічної спадщини у профільних ВНЗах: проблеми, завдання, перспективи / О. М. Ситник // Вісник НІАЗ «Кам'яна Могила»: випуск 2. Запоріжжя: Дике Поле, 2017. С. 157–159.
21. Ситник О. М. Духовна культура енеолітичної України: становлення релігійно-ідеологічних уявлень // Вісник НІАЗ «Кам'яна Могила»: випуск 1. Запоріжжя: Дике Поле, 2016. С. 49-53.
22. Ситник О. М. Шляхи збереження нематеріальної культурної спадщини національних меншин Північно-Західного Приазов'я / О. М. Ситник // Сучасні соціокультурні практики: компетентісно-аксіологічний аспект: зб. Статей і матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 10-літтю кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін ПНПУ імені В.Г. Короленка (29-30 березня 2018 року). – Полтава: ПП «Астрыя», 2018. С. 163–167.
23. Ситник О. М. Щодо питання про нематеріальну культурну спадщину етнічних меншин Північно-Західного Приазов'я / О. М. Ситник // Північно-Західне Приазов'я: проблеми регіонального розвитку у міжнародному контексті: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції із міжнародною участю (Мелітополь, 14-15 вересня 2017 року) / за ред. Л. М. Донченко, С. І. Пачева, І. А. Арсененко, О. В. Непші, А. М. Крилової. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2017. С.196–198.
24. Ситник О., Середа Ю. Значення навчального курсу «Аналітична археологія» у процесі вивчення археологічних артефактів Північно-Західного Приазов'я. Наукове сьогодення: стан та перспективи регіональних досліджень: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 19 травня 2021 р.) / за ред. Л. М. Донченко, І. А. Арсененко, С. І. Пачева, Л. І. Полякової, Я. В. Попенка, Л. А. Прохорової. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2021. С. 86-89.
25. Ткаченко С. Диво мелітопольське. К.: Парлам. вид-во, 2016. 198 с.
26. Харарі Ювал Ной. Sapiens: людина розумна. Коротка історія людства. Київ: BookChef, 2021. 544 с.

27. Чмихов М.О. Археологія та стародавня історія України: Курс лекцій. К., 1992. 180 с. (співавтори: Н. М. Кравченко, І. Т. Черняков).
28. Чмихов М.О., Шилов Ю.О., Корнієнко П.Л. Археологічні дослідження курганів. К., 1989. 217 с.
29. Klein Leo. To separate a centaur: On the relationship of archaeology and history in Soviet tradition // *Antiquity*. 1993. Vol. 67. № 255. P. 339-348.
30. Klejn L. Soviet archaeology. Trends, schools, and history. Corby: Oxford University Press, 2013. 456 p.
31. Sytnyk O. On the process of entoghenesis in the territory of the modern south of Ukraine in the period of the eneolitis. *Socio Brains. journal homepage: www.sociobrains.com*. International scientific refereed online journal with **impact factor**. 2018. 42, February. С. 140–142.
32. Taylor T. Conversations with Leo Klejn // *Current Anthropology*. 1993. Vol. 34, № 5. P. 723-735.

Електронні ресурси

1. Електронний каталог бібліотеки МДПУ імені Богдана Хмельницького. URL: <http://ver.mdpu.org.ua>
2. Інститут археології НАН України. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Org/Pages/default.aspx?OrgID=0000237>
3. Науковий журнал «Археологія». URL: <http://www.vgosau.kiev.ua/-qq>
4. СПІЛКА АРХЕОЛОГІВ УКРАЇНИ. URL: <HTTP://VGOSAU.KIEV.UA/>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Ситник О. Археологічна культура Кукутень-Трипілля: цивілізаційний вимір – *Cultura "Cucuteni-Tripolie": aspectul civilizațional Archaeological culture of Cucutene-Tritpoli: civilization aspect. Relații Româno-Ucrainene. Istorie și contemporaneitate – Румунсько-Українські відносини. Історія та сучасність*. Satu Mare: Editura Muzeului Sătmărean, 2021. С. 11–26.
2. Ситник О. М. В. Ляскоронський як археолог. *І Всеукраїнський археологічний з'їзд: матеріали роботи*. Київ: ІА НАН України, 2019. С. 111–121.
3. Sytnyk O. Innovative aspect of the Analytical Archeology course in the process of studying the archaeological monuments of the North-Western Azov region. *Humanitarian paradigm*. No. 4. 2021. С. 18-28.

